

Eesti Teaduste Akadeemia andis täna üle tänukirja prof. emer. Tiit-Rein Viitsole tema panuse eest ajakirja *Linguistica Uralica* toimetuskolleegiumi liikmena ja toimetajana. Akadeemia president esitles Tiit-Rein Viitsot järgmiselt:

Eesti on polüglottide maa. Paljudele on tuntud kümneid keeli osanud Uku Masing ja Pent Nurmekund. Ent mõned on veel polüglotimad. Mitmed kolleegid peavad Tiit-Rein Viitsot kõige suuremat arvu maailma keeli teadusliku ekstsaktsusega käsitlenud eesti keeleteadlaseks. Nii näiteks on tema sulest ilmunud teadusartikleid, mis süüvivad neenetsi, handi ja saami keele peensustesse.

Keeleteadlane on loomulikult tundlik oma emakeele suhtes ja enamasti kompab just teadlase kannatlikkuse ja õhinaga selle piire. Eesti keelt peame kauniks, sest selles on palju vokaale. Enamasti vahelduvad nad üsna tihedalt konsonantidega. Neli ühesugust vokaali järjest sõnas jää-äär lausa nõuab sidekriipsu, kuigi seda tegelikult vaja ei ole. Ju siis pole ühel kirjakeele kasutajal isegi neljani lugeda päris lihtne. Aga kui vokaale on enam kui kümme?

Intervjuus akadeemik Karl Pajusalule (Sirp, 24.02.2011) mängis Tiit-Rein Viitso tähtedega kui legoklotsidega. Et saiakang on olemas, on ju mõeldav ka saiaõu. Nii et viis vokaali on samuti lihtne. Õues kasvasid vanasti mitmel pool oad. Kui oapeenra ümber on aed, on see ju oaaed; ja see tara või aed, mis seal ümber on, on oaaiaaed. Juba seitse tuleb kergelt.

Saiaõues võib kergesti olla oaaiaaed, mille ümber olev aed võib tahta parandamist või isegi uuendamist. Selle töö nimi ühe korraliku bürokraadi jaoks on saiaõueoaaiaaiauuendus. Seitseteist vokaali järjest on tõeline miniatuurne meistriteos ja samas selge signaal, et Tiit-Rein Viitso hoiatust, et eesti keel vajab kaitset laiskuslaenude eest (Postimees, 24.02.2011), tuleb rohkem kui tõsiselt võtta.

Tiit-Rein Viitsot on hoolimata ta loomupärasest tagasihoidlikkusest tunnustatud väga mitmelt poolt. Juba viisteist aastat tagasi (2001) sai ta Valgetähe 5. klassi teenetemärgi, paar aastat hiljem Tartu Ülikooli suure medali. Veel kaks aastat edasi (2005) pälvis ta esimesena Eesti Teaduste Akadeemia Paul Ariste medali. See medal on Akadeemia kõrgeimaks autasuks sotsiaal- ja humanitaarteaduste alal.

Järgmisel aastal valiti ta Läti Ülikooli audoktoriks ning 2011. a omistati talle Ferdinand Johann Wiedemanni keeleauhind. Selle laureaadina on tema üks neist, kelle nimeline puu sirgub Väike-Maarja keeletammikus. Tema panust piiriülesesse teadusesse tunnustas Läti Vabariik Tunnustusristi 4. klassiga 2012. a.

Selle tunnustuste galerii üheks suhteliselt vähetuntud argumendiks on Tiit-Rein Viitso pikaajaline tegevus ajakirja *Linguistica Uralica* toimetajana. Selle ajakirja asutas 1965. aastal akadeemik Paul Ariste. Nõukogude ajal kandis see nime *Sovetskoye finnougrovedeniye* (Советское финноугроведение; Soviet Finno-Ugric Studies). Tiit-Rein Viitso on selle ajakirjaga tihedalt seotud alates aastast 1972, mil mitmed praegused akadeemikud veel põlvpükstes ringi jooksid ja neist noorimaid veel meie maailmas olemaski polnud. Kuus aastat oli ta asepeatoimetaja, kaheksateist aastat toimetuskolleegiumi liige, kümme aastat (1997–2006) toimetuskolleegiumi esimees ja edasi kaheksa aastat (2007–2015) peatoimetaja. Nelikümmend kolm aastat ühte ajakirja panustada on üks väga tõsine elutöö, mida Teaduste Akadeemial on ülimalt hea meel oma tänukirjaga tunnustada.

Kasutamisel nõutav viide teksti autorile (Tarmo Soomere) ja Teaduste Akadeemia kodulehele